ÀFRICA COM A INVENCIÓ
El panafricanisme com a resposta

Què és Àfrica? Què conformava realment aquesta «Àfrica» en la imaginació d'aquells que la van crear? El filòsof Valentin-Yves Mudimbe explica que Àfrica, abans de ser un lloc, va ser una designació del món modern occidental. A *The Invention of Africa: Gnosis, Philosophy, and the Order of Knowledge* (La invenció de l'Àfrica: gnosi, filosofia i l'ordre del coneixement, 1988), Mudimbe defensa que Àfrica és un nom fabricat, no una realitat objectiva. L'Àfrica d'aquest imaginari és una «biblioteca colonial» que va emmagatzemar durant segles un conjunt de coneixements creats per exploradors, missioners i antropòlegs al servei dels objectius d'Europa. Malgrat la brutalitat i la violència inherents a aquesta història, aquesta «Àfrica» va produir un marc que, més tard, els intel·lectuals africans membres del radicalisme negre farien servir per definir la seva pròpia identitat.

En una primera formulació d'aquesta invenció, el pensament grec i l'exploració europea descrivien Àfrica com un espai buit, fosc i deshabitat per justificar-ne la colonització. Després, filòsofs occidentals com Hegel van afirmar que Àfrica no tenia història, cosa que va generar un imaginari primitivista que s'ha perpetuat fins als nostres dies. L'última formulació d'aquesta invenció, i la més important de totes, reflexiona sobre les maneres com els mateixos africans i els seus descendents s'han apropiat d'aquest coneixement per subvertir-lo, creant contrarelats que travessen, transgredeixen i transcendeixen l'ordre establert de l'existència i del coneixement per articular possibilitats d'alliberament i de solidaritat panafricanes.

Aquesta primera secció reexamina alguns d'aquests imaginaris «africans» que els moviments panafricanistes presents en aquesta exposició han ajudat a desmuntar. Intel·lectuals, polítics, escriptors, artistes i activistes han creat nous imaginaris sociopolítics que prefiguren un món anticolonial i panhumanista. Sense deixar de banda el que el psiquiatre Frantz Fanon va anomenar l'«esquema historicoracial», aquesta concepció de la negritud proposa un espai per imaginar-nos compartint autonomia, units en la disparitat, més enllà de la raça.

ÁFRICA COMO INVENCIÓN
Panafricanismo como respuesta

¿Qué es África? ¿Qué constituye realmente esa «África» en la imaginación de aquellos que la generaron? Cuenta el filósofo Valentin-Yves Mudimbe que África fue una designación del mundo moderno occidental, antes de ser un lugar. En *The invention of Africa: Gnosis, Philosophy, and the Order of Knowledge* (La invención de África: gnosis, filosofía y el orden del conocimiento, 1988), argumenta que África es una nomenclatura determinada, no una realidad objetiva. El «África» de dicho imaginario es una «biblioteca colonial» que durante siglos almacenó un conjunto de conocimientos creados por exploradores, misioneros y antropólogos con fines europeos. Pese a la brutalidad de la violencia implícita en dicha historia, esa «África» estableció un escenario de operaciones que los propios intelectuales africanos, miembros del radicalismo negro, usarían más tarde para definir su identidad.

En una primera formulación de dicha invención, el pensamiento griego y la exploración europea describían África como un espacio vacío, oscuro y deshabitado, para justificar su colonización. En una segunda, filósofos occidentales como Hegel sugirieron que África carecía de historia, lo que generó un imaginario de lo primitivo que se ha perpetuado hasta nuestros días. La última, y más crucial, invención explora cómo los propios africanos y sus descendientes se han apropiado de ese conocimiento para desarticularlo, generando contranarrativas que han atravesado, transgredido y trascendido todas esas dimensiones del ser y del saber para articular posibilidades de liberación y de solidaridad panafricanistas.

Este primer ámbito recupera algunos de esos escenarios de «lo africano» que los episodios panafricanos presentes en esta exposición ayudan a desmontar. Reúne a intelectuales, políticos, escritores, artistas, activistas y también a miembros de la sociedad civil que han generado nuevos imaginarios sociopolíticos que definen un mundo anticolonial, panhumanista. Sin olvidar lo que el psiquiatra Frantz Fanon llamó un «esquema histórico racial», se formulan el mundo negro como una posibilidad de imaginarnos compartiendo una agencia común, unidos en la disparidad, más allá de la raza.

AFRICA AS AN INVENTION
Pan-Africanism as a Response

What is Africa? What constitutes that "Africa" in the imagination of those who created it? The philosopher Valentin-Yves Mudimbe observes that Africa was a designation of the modern Western world before it was ever a physical place. In *The Invention of Africa: Gnosis, Philosophy, and the Order of Knowledge* (1988), he argues that Africa is a constructed nomenclature, not an objective reality. The "Africa" of this imaginary functions as a "colonial library", a repository of knowledge produced for centuries by foreign explorers, missionaries, and anthropologists to serve European purposes. Despite the brutality and the violence embedded in that history, this constructed "Africa" created a framework that African intellectuals – members of Black radical thought – would later repurpose to define their own identity.

In the first stage of this invention, Greek thought and European exploration described Africa as an empty, dark, and uninhabited space, thereby justifying its colonization. In the second stage, Western philosophers such as Hegel argued that Africa lacked history – giving rise to an imaginary of the primitive that has perpetuated to this day. The most recent and pivotal stage of this invention explores how Africans and their descendants have appropriated that very knowledge to dismantle it, generating counter-narratives that cross, transgress, and transcend established frameworks of being and knowing, while articulating possibilities for Pan-African liberation and solidarity.

This first section revisits some of those scenarios of "the African" that the Pan-African movements presented in this exhibition help to deconstruct. Intellectuals, politicians, writers, artists, activists, and members of civil society, have generated new sociopolitical imaginaries that envision an anti-colonial, pan-humanist world. Without forgetting what psychiatrist Frantz Fanon called the historico-racial schema, this conception of Blackness is framed as a space for imagining shared agency – unity in difference – beyond race.